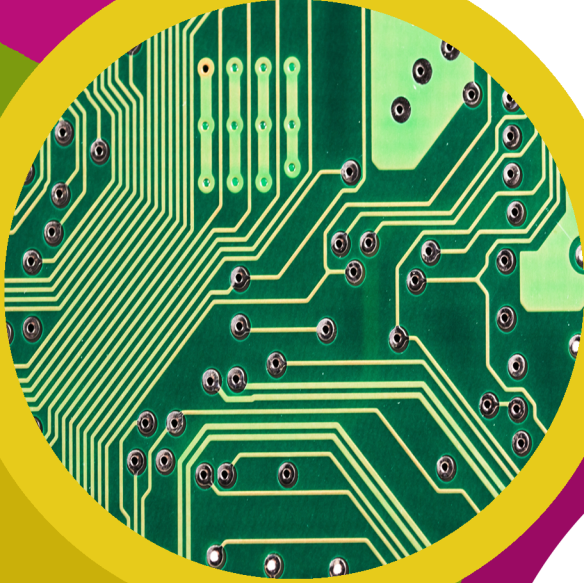

technocamps

Cryptograffeg Llyfryn Gwaith

MDaPh Gwyddoniaeth a Thechnoleg

Cyfrifiaduraeth:

(CC4) Rwy'n gallu esbonio'r technegau a ddefnyddir i gadw a throsglwyddo data, a deall sut maen nhw'n agored i niwed.

(CC3) Rwy'n gallu esbonio pwysigrwydd diogelu'r dechnoleg rwy'n ei defnyddio a phwysigrwydd gwarchod safon fy nata.

Bod yn Chwilfrydig:

(CC4) Rwy'n gallu disgrifio effeithiau gwyddoniaeth a thechnoleg, y gorffennol a'r presennol, ar gymdeithas.

(CC3) Rwy'n gallu gwerthuso dulliau er mwyn awgrymu gwelliannau.

MDaPh Eraill

Dyniaethau:

(CC3) Rwy'n deall sut mae ffactorau yn y gorffennol a'r presennol wedi siapio fy nghymunedau.

Y Pedwar Diben a Sgiliau Trawsgwricwlaidd

Mae'r adnodd hwn yn darparu cyfleoedd ar gyfer **Meddwl yn Feirniadol a Datrys Problemau** drwyddo draw. Wrth werthuso pob dull amgodio ac amgryptio, bydd y dysgwyr yn adnabod problemau posibl gyda diogelwch y dulliau ac yn gallu awgrymu ffyrdd o wella arnynt.

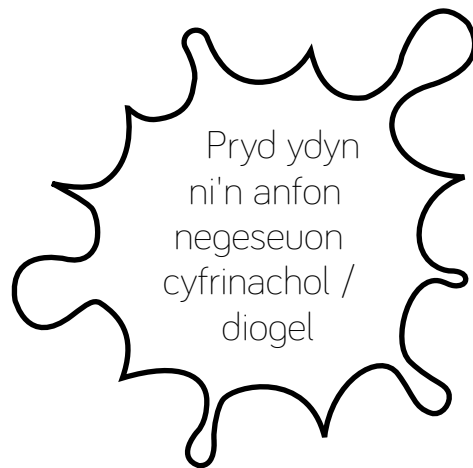
Ymdrinnir â rhai o agweddau sylfaenol llinyn **Data a Meddwl Cyfrifiadurol y FfCD** yn yr adnodd ac mae angen i ddysgwyr ddilyn cyfarwyddiadau dadgryptio er mwyn derbyn y negeseuon testun plaen. Bydd unrhyw gamgymeriadau a wnânt yn ystod y broses ddadgryptio yn rhoi'r cyfle iddynt gywiro'r camgymeriadau y maent wedi'u gwneud.

Pam Mae Dysgu Hyn yn Bwysig?

Mae'r adnodd hwn yn galluogi'r dysgwyr i archwilio hanes cryptograffeg a dysgu'r ffyrdd sylfaenol y mae gwybodaeth wedi'i cyfathrebu'n gyfrinachol ers milenia. Archwilir datblygiadau gwahanol dechnegau amgodio ac amgryptio a gall dysgwyr gymhwyso'r technegau i gael mynediad at wybodaeth sydd wedi'i chuddio mewn cod. Mae cryptograffeg yn chwarae rhan fawr mewn amddiffyn pobl ar-lein, boed hynny wrth ddiogelu eu manylion dilysu ar gyfer gwefan, neu gadw eu negeseuon personol at ffrindiau a theulu yn breifat. Mae'r adnodd hwn yn gyflwyniad i fyd seiberddiogelwch a phwysigrwydd cadw'n ddiogel ar-lein.

Cynllun Corryn

Lluniwch gynllun corryn o bryd a ble mae angen i chi anfon a derbyn negeseuon cyfrinachol:

Diffinio Steganograffeg

Steganograffeg yw _____

Mae'n dod o'r gair Groegaidd _____ sy'n meddwl _____
a'r gair _____ sy'n meddwl _____.

Defnyddir steganograffeg yn:

- _____
- _____

Gwas Histiaeus

Defnyddiwch y gwagle isod i lunio'r broses a ddefnyddiodd Histiaeus i anfon neges gyfrinachol:

Problemau Gyda'r System

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____

Enghraifft o Seiffr Bacon

Neges gudd: Hoffi Bacon

Neges arferol: Es i i'r ysgol heddiw, roedd hi'n bwrw glaw ac yn wlyb iawn, ych a fi!

Math Ffont A: PRIFLYTHRENNAU

Math Ffont B: llythrennau bach

Neges gudd wedi'i hamgáu (enciphered):

H	O	F	F	I	B	A
AABBB	ABBBA	AABAB	AABAB	ABAAA	AAAAB	AAAAA

C	O	N
AAABA	ABBBA	ABBAB

Neges gudd y tu mewn i neges arferol:

ES i i'r Ysgol HEdDiW, RoEdD hi'N BWRW GLAW AC YN WLyB Iawn YCh a Fi!

Ymarfer Seiffr Bacon

a: AAAAA	h: AABBB	o: ABBBA	v: BABAB
b: AAAAB	i: ABAAA	p: ABBBB	w: BABBA
c: AAABA	j: ABAAB	q: BAAAA	x: BABBB
d: AAABB	k: ABABA	r: BAAAB	y: BBAAA
e: AABAA	l: ABABB	s: BAABA	z: BBAAB
f: AABAB	m: ABBAA	t: BAABB	
g: AABBA	n: ABBAB	u: BABAA	

Ceisiwch ddadgryptio'r negeseuon hyn:

1. Yr aMSEr yw CHWEch O'R gloch YN SlapAn

_____

2. YDY, mAE LLAeH Yn fLAsus

_____

3. RHEDeg Yn hWyR EtO

_____

4. yDych Chi'n DIGOn DDEwr i Roi GyNnig AR YR uN HON, NEU ydY HI'n eich OFnl?

_____

5. Estyniad: Creu neges eich hun gyda llythrennau mawr a bach.

Neges cudd: _____

Neges wedi'i hamgodio: _____

Neges arferol: _____

Neges gudd y tu mewn i neges arferol: _____

Problemau gyda'r Seiffr Bacon?

1. _____
_____
_____

2. _____
_____
_____

Gwnewch Eich Inc Anweledig Eich Hun

Cam 1:

_____
_____

Cam 2:

_____
_____

Pam mae hyn yn gweithio?

_____
_____

Beth Yw Cryptograffeg?

Yn eich geiriau eich hun, ysgrifennwch yr hyn rydych chi'n meddwl yw gryptograffeg isod:

Diffinio Cryptograffeg

Cryptograffeg yw _____
_____

Mae'n dod o'r gair Groegaidd _____ sy'n meddwl _____
a'r gair _____ sy'n meddwl _____.

Defnyddir cryptograffeg yn:

- _____
- _____
- _____

Mae cryptograffeg yn wahanol i Steganograffeg oherwydd

Gwnewch Eich Codlyfr Eich Hun

Yn y bylchau, ysgrifennwch amnewidiadau ar gyfer y geiriau a roddir

Bannau = _____	Hedfan = _____	Goleuni = _____
Goleuo = _____	Ffylliaid = _____	Dydd = _____
Gondor = _____	Edrychwch = _____	Pumed = _____
Galw = _____	Dyfodiad = _____	
Gymorth = _____	Cyntaf = _____	

Cyfeithwch y brawddegau gan ddefnyddio'ch codlyfr:

1. Mae'r bannau wedi'u goleuo, mae Gondor yn galw am gymorth

_____

2. Hedfan, ffylliaid

_____

3. Edrychwch am fy nyfodiad ar y goleuni cyntaf ar y pumed dydd.

_____

Estyniad: Lluniwch eich geiriau cod eich hun, ysgrifennwch y frawddeg wreiddiol a'r brawddegau wedi'u hamgodio.

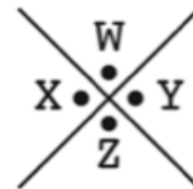
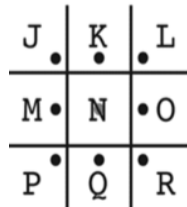
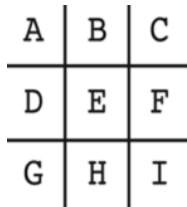
_____ = _____	_____ = _____	_____ = _____
_____ = _____	_____ = _____	_____ = _____
_____ = _____	_____ = _____	_____ = _____

Brawddeg wreiddiol: _____

Wedi'i hamgodio: _____

Ymarfer Seiffr Pig Pen

Defnyddiwch y gofod isod i amgryptio a dadgryptio'r negeseuon:

Amgryptiwch:

- Hei Mister Urdd

- Er gwaethaf pawb a phopeth ry'n ni yma o hyd

Dadgryptiwch:

Codau vs. Seiffrau

Yn eich geiriau eich hun, ysgrifennwch y gwahaniaeth rhwng codau a seiffrau:

Ffeil Ffeithiau Julius Caesar

Ganwyd Julius Caesar yn _____ BC a bu farw yn _____ BC.

Sut bu farw Julius Caesar?

Pa fis sy'n cael ei enwi ar ôl Julius Caesar?

Faint oedd oed Julius Caesar pan etholwyd ef yn Gonswl?

Ffaith ddiddorol am Julius Caesar?

Ymarfer Seiffr Shifft

Gan ddefnyddio'r olwynion seiffr rydych chi newydd eu gwneud, dadgryptiwch y negeseuon canlynol:

Seiffr Caesar, Allwedd = 3:

- ehwk bz'u dpvhu pu eodlgg

- phqbq klu, phqbq guzj

Allwedd = 9:

- lhwjco r'a onurw pjroo ojud

Allwedd = 21:

- hd rzgvdn evx t yj

Estyniad: ni roddir allwedd

- Tmy edt od wevod ei qbbuj jy oijohyut, q om'h sqhyqt xmd od qceteb

---

Estyniad: creu neges a'i hamgryptio â'ch dewis allwedd eich hun:

Allwedd = _____

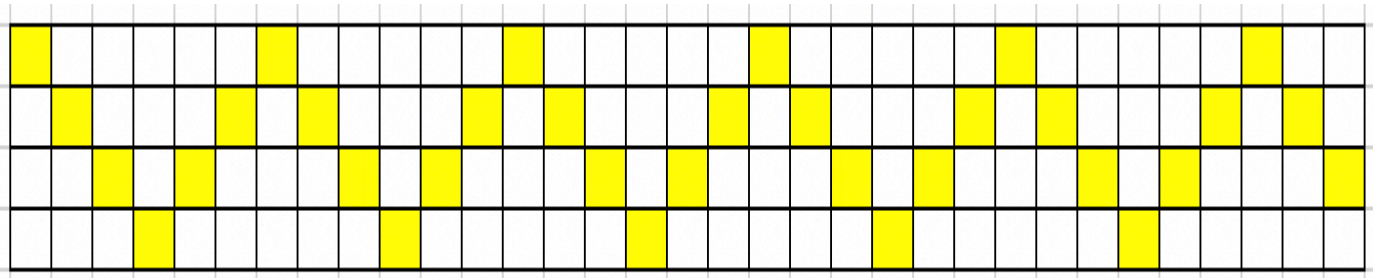
Neges: _____

Ymarfer Seiffr Rail Fence

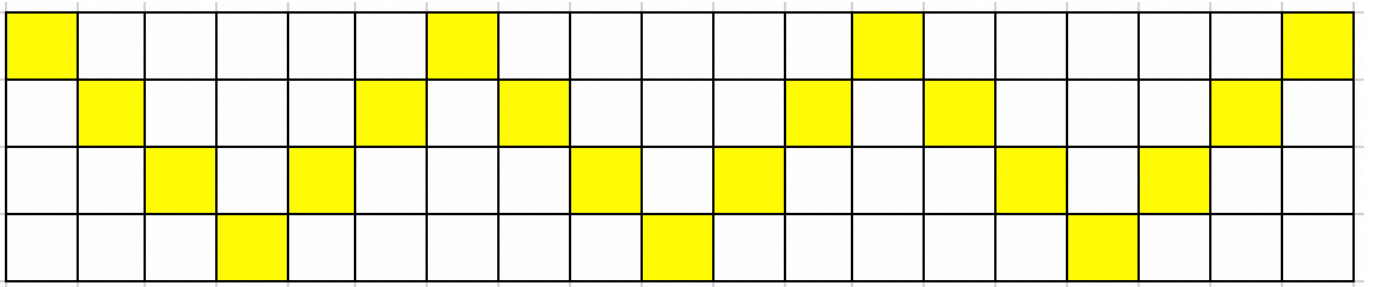
Defnyddiwch y seiffr rail fence i amgryptio a dadgryptio'r negeseuon hyn:

Allwedd = 4:

- MIRMYAANBAGAAYNNSEEEWAHETLATGDTRL

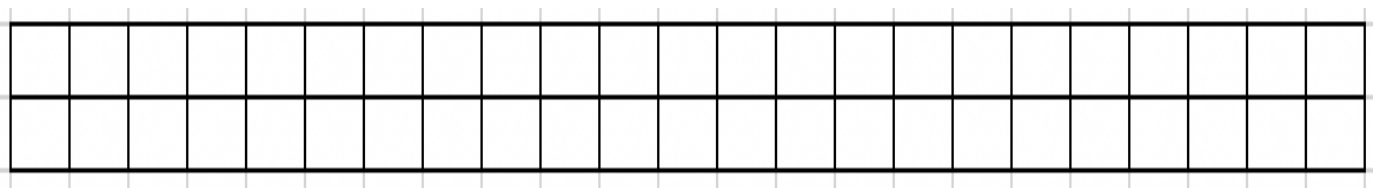

- HTSOTIDIFEMNOAFYP

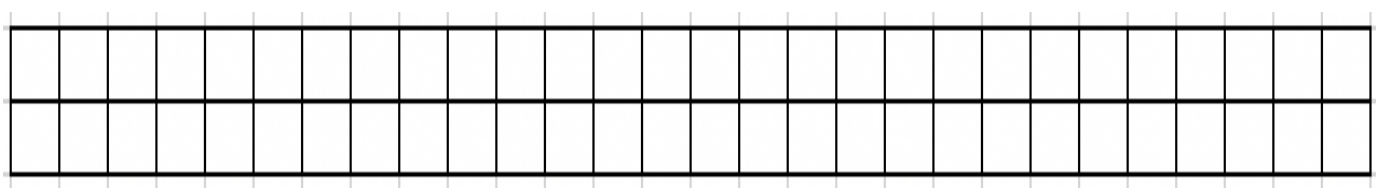

Allwedd = 2:

- AEHDWHEDCOSEDCHDWH

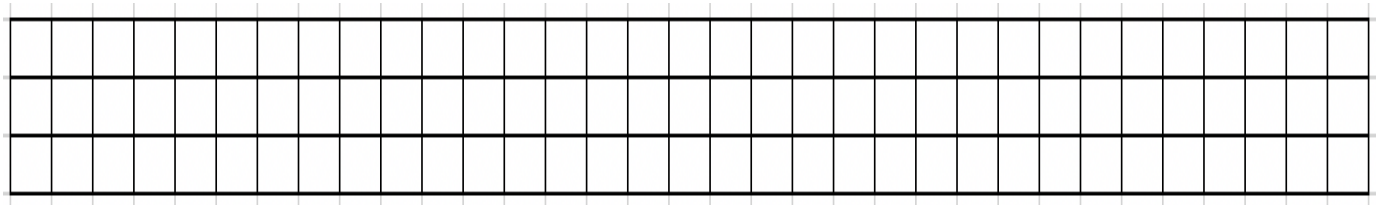
- CNDHBATCNDHBAOEELEIIHEELECLN

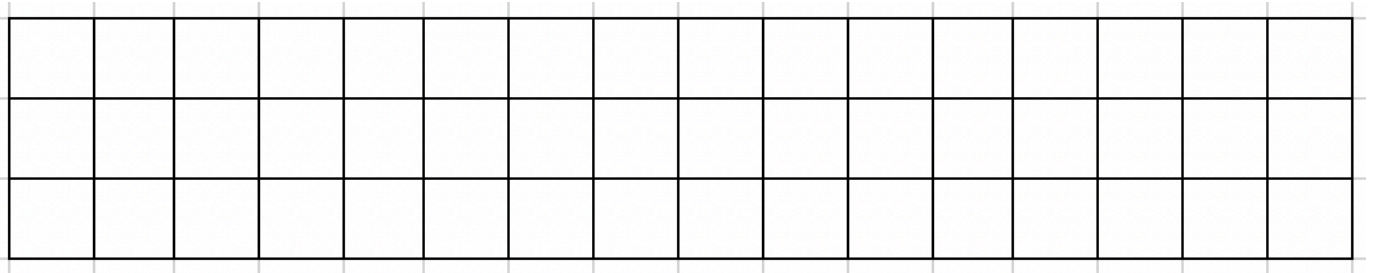
Ymarfer Seiffr Rail Fence

Allwedd = 3:

- MEANAAYIAHNLDYHDUNNWLMWFAYNI

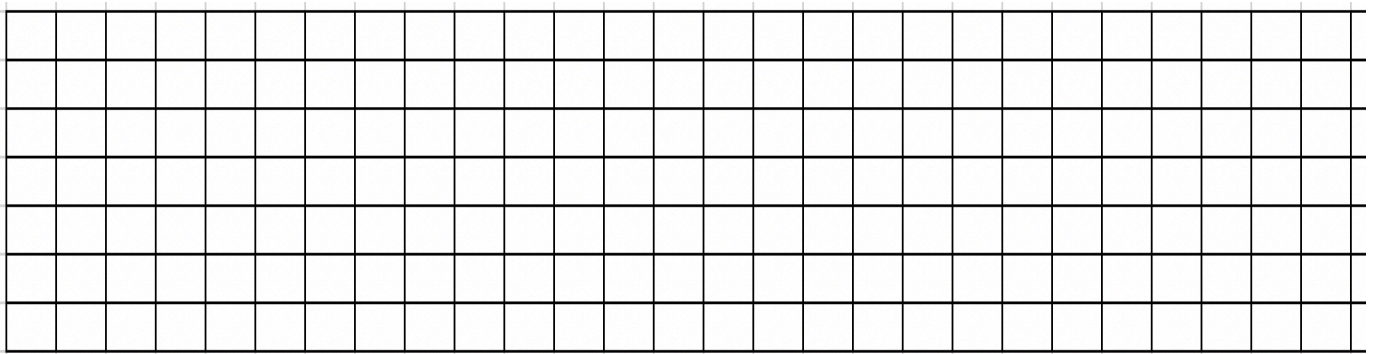

- ONNWIGYDRALW

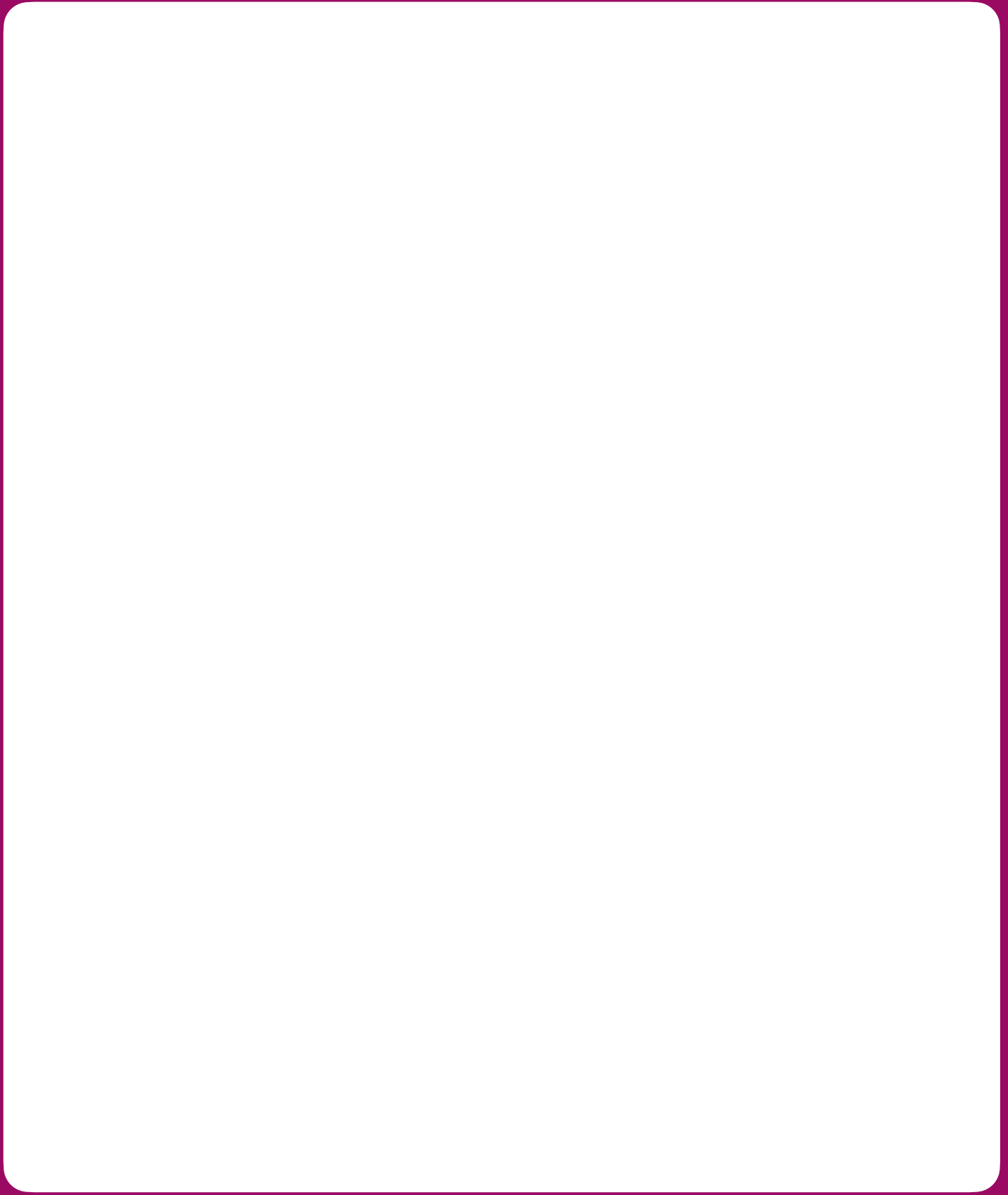
Estyniad: ni roddir allwedd

- TFHRNUROAYRUFUMRIBFAORB

Estyniad: Creu eich negeseuon eich hun a'u hamgryptio ar dudalennau cefn y llyfr gwaith.

Nodiadau

technocamps

@Technocamps

Find us on
Facebook